

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК* излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краља која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостиничарима и механицима из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жаандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплаћивати само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

БЕРТИЛОНОВА МЕТОДА МЕРЕЊА КОД НЕМАЧКИХ ПОЛИЦ. УПРАВА

У 33. броју овога часописа за 1898. год., ст. 253., под натписом: Антропометрија у Немачкој, изнели смо у крупним цртама докле се онда дошло с применом Бертилонове методе у Немачкој, по којој се методи путем антропометрским констатује идентичност личности, па смо, указујући на оно што предстојаше, обећали изнети и шта се буде још урадило. Томе обећању, ево, сада и одговарамо, а према саопштењима која ту скоро донесе немачки Zeitschrift für Polizei und Verwaltungsbeamter.“

Полицијска управа Берлина, као што је познато, има нарочити биро, у коме се испитује и чини све што треба за идентификацију лица у циљу јавне сигурности и ради сврха казнено-правних. Бертилонова метода мерења, којом се ту служи, иде овим редом: I мери се тело; II одређује се врста у коју долазе очи; III описује се лице и узима фотографија; IV бележе се сви особени знаци; V најпосле, ту је система картона коју ваља посматрати.

I. Мерење тела.

Тело се мери начином и редом тачно утврђеним прописима службеним о томе, т. з. *упутствима за мерење и описивање тела*; мери се инструментима најтачније израђеним и нарочито за то конструисаним. Органи ове службе у Берлину врло радо посредују у набавци тих оруђа и за остала места исте службе. Тим оруђима се мери:

1. висина свега тела;
2. ширина распона преко прсију при опруженим рукама, од средњег прста једне до средњег прста друге руке;
3. висина тела у седењу;
4. дужина главе;
5. ширина главе;
6. ширина јабучне кости (кост лица од уха до ока).
7. дужина: десног уха, левог средњег прста, левог малог прста, левог стопала и левог лакта.

Мере под 1, 2 и 3 исказују се у метру и сантиметрима, н. пр. висина тела: 1,84; распон: 1,86; висина у седењу: 0,95. Остале мере исказују се у сантиметрима и милиметрима, н. пр. дужина главе: 19,8; ширина главе: 17,9; јабучне кости: 15,0; дужина десног уха: 7,3; левог средњег прста: 12,7; левог малог прста: 9,1; дужина левог стопала 32,4; дужина левог лакта: 45,6. Тачно је прописано како се морају бележити скраћивања, као кад би се н. пр. ти наши називи морали окраћено само овако бележити: в. тела; в. сед.; д. главе; ш. главе; ш. јаб. к.; д. д. уха; д. л. ср. прста; д. л. мал. прста; д. л. стоп.; д. л. лакта — или и још краће.

За мерење висине тела, ширине распона и висине у седењу стоји пре свега т. з. крстато мерило, т. ј. две унакрсно за вид утврђене даске с назначеним деловима метра, а мало даље један усправан метар и клиница за седење; за остала мерења ту је клиница (за дужину стопала) и сточић (за дужину лакта).

Као мерило треба још: један дрвени померач при узимању висине свега тела, као и висине у седењу; један мали дрвени двогуби десиметар за мерење и опис ожиљака и особених знакова; нарочито конструисан метални шестар за мерење дужине главе, ширине главе и ширине јабучне кости; једно веће ме-

тално мерило, у које се, ради мере дужине, уноси средњи прст, мали прст, стопало и лакат; најпосле, мало метално мерило, у које се уноси ухо и узима дужина њихова.

II. Врсте очију.

Да би се могло сасвим поуздано и тачно казати у коју врсту долази дотично лице по очима својим, потребно је, као и код мерења, да је чиновник, који на томе ради, за то добро извешан.

У том погледу није толико од значаја боја очију у оном обичном смислу, колико количина и нагомиланост оне жућкасте материје (pigment) у дужици (iris), која је око зенице (pupilla). Према томе берлинска полицијска управа разликује ових шест врста очију:

1. беспигментне очи, т. ј. које у дужици немају ни мало оне жуте или жућкасте бојине материје;

2. жућкасте;
3. жуто црвенкасте;
4. орахасто мрке;
5. кестенасто мрке;
6. кестенасто мрке са одсејајем у зелено или сасвим у црно.

На картону се означава врста очију уписивањем на одређеном месту само цифре врсте која је констатована. Како је често тешко разликовати да ли нечије очи долазе баш у извесну само врсту, а не и у врсту одмах над овом или испод ове, то је допуштено у том случају изразити се са 2—3, 3—2 и т. д.

III. Опис лица.

Овај је опис од особите важности, јер има да замени дојасноше „личне описе“, од којих се разликује тиме, што савим напушта оне опште фразе које ништа не казују (као што су: „обичан“, „пропорционалан“ и т. д.) и што су речима „велико“, „средње“ и „мало“ прописане сада сасвим тачне границе. Ако се, дакле, добро мотри на те прописе, биће немогуће да се исти део тела један пут забележи н. пр. као „средњи“, а други пут као „мали“.

Опис лица и у осталом чини се изразима сасвим одређеним и у значењу потпуно утврђеним, а скраћивање њихова нарочито су прописана. Тај опис обухвата ове делове тела:

1. Чело. Описује се: свод над очима, нагнутост, висина и ширина чела.

2. Нос. Описује се: колико ниско стоји у корену, какав је гребеном, колико излази напред и колико је широк.

3. Десно ухо. Његов опис чини се најтачније, јер на њему имамо ванредно карактеристичних знакова и разлика, које могу олакшати посао око констатовања идентичности личности. Тај опис тиче се: ушне шкољке, каква је у почетку (П.), у горњем делу (Г. Д.); у задњем делу (З. Д.), у слушном пролазу (С. П.) и оном левкастом савијању (Л.); за тим се описује ушна јагода или реса, даје се њен напрт, порасност, површина, величина; даље се даје опис оног језичца што стоји као бранич крај ушног пролаза, колико је нагнут, какав му је профил, како је извијен, колико је велики; најпосле описују се боре доњег и горњег дела, облик и одстојање уха.

4. Боре (на лицу и по врату).
5. Боја лица.
6. Коса и брада.

7. Ширина у плећима.

8. Погнутост.

9. Обим тела.

Опис делова у тачкама од 1 до 4 — а на картонима уз то су назначена места још за опис уста, усана, подбрата, форме главе и профила лица — може се заменити прописно израђеном фотографијом меренога лица, која треба да је двојака (спреда и у профили десном) и увек у једном размеру, т. ј. од природне величине увек умањена седам пута, као 1: 7, да су глава и тело сасвим по пропису држати; да је осветљење увек подједнако; да се одстојање онога који се слика од апарата не мања и т. д. Само тако биће могуће да изостану она описивања од 1—4 и да је, у приликама, за то довољна слика.

IV. Опис ожиљака и других особених знакова.

Белеге на телу обично сваки може лако да примети и распозна, а тачан опис њихов, као што се зна, често је од пресудне важности за потврду идентичности. Па ипак дојакошње, старо побројавање и описивање тих белега ретко је кад потпуно, а због нетачности махом је недовољно за оно чему служи. Како се пак данас ради по методи Бертилоновој, готово је немогуће да остане непоменут који особени знак и да не буде тачно обележен, а за тај посао прописана су правила, којих се мора увек придржавати и која је лако имати у виду.

Ради проналаска ових знакова или белега, морају се нарочито прегледати ови делови тела: лева рука, десна рука, лице, врат, прси, леђа, ноге и стопала. У те знаке, поред ожиљака, рачунају се: тетовирања, пеге, младежи, брадавице и др. Описују се по величини (дужине и ширине у сантиметрима), облику (је ли округла, зупчаста, крива, права, зрачаста белега), по месту где је на телу (колико је далеко од кога уда, зглавка, глежња, од кога вратног пршљена, од кога ока и т. д.); најпоследње, по боји или ма чему што се при опису покаже као употребљиво. Да би се сви ови подаци, као и извесни подаци који се добију описивањем лица, могли унети у томе намењене рубрике картона, заведено је *скраћено писање*, које се састоји из цифара, појединих писмена и извесних нарочитих знакова, те је тако могуће на малом простору у картону прибележити и означити и велики број таквих белега, ако би их било. Тако на пример: $пг3 > лз.$ имало би да значи: пеге 3 см. изнад лакатног зглоба; или: $3 зг. с. пр. ск. =$ трећи зглоб средњег прста озакаћен; или: $ож. зч. 3,4 > лз. н. =$ ожиљак зупчаст, 3 см. дугачак, 4 см. изнад лакатног зглоба изнутра.

Да би чиновници, који се баве мерењем криваца, изучили ово скраћено писање и умели употребити га, израђена је таблица свих тих скраћивања по азбучном реду.

V. Система картона.

Какви су картони и шта се у њима садржи, већ је у неколико казано напред. Остаје нам још у кратко да кажемо како су места у њима издељена, у ком се облику чине записивања и, најпоследње, како се сређују и чувају тако испуњени картони.

Како ови картони нису велики — мало су већи од 16 см. у дужину и нешто јаче од 14 см. у ширину —, то се добивени подаци морају записивати кратко, у што збијенијем облику. Према томе, да ли ће уз картон бити и фотографије меренога лица или неће, узима се *образци А. или Б.*, јер и један и други имају спред у врху своје рубрике за уписивање мере тела и врсте очију, како смо то изложили напред у одељцима под I и II, а при дну опет рубрике за оне делове из описа лица, који се не могу заменити фотографијом. Средина те стране картона код обрасца А. намењена је попуњавању и свију осталих делова из описа лица, како је изложено напред у одељку III, а код обрасца Б. она је за толико празна, јер налази замене у фотографијској слици, која се ту лепи. На полеђини оба су обрасца потпуно једнака. Горња половина на полеђини обрасца има рубрике за уписивање „персоналија“ меренога лица; доња има рубрике за опис ожиљака и других особених знакова, о чему је било речи у одељку под IV.

(Свршиће се).

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

По § 471. грађ. суд. пост., за извршење пресуде не може се земљораднику узети у попис, поред осталог, „и толико хране, колико је за њега, породицу и стоку потребно до нове хране.“

Један од општинских писара саопштава нам случај, где је један земљорадник осуђен да плати свом прив. повериоцу 40 дин. дуга по облигацији, па да се, када се приступило извршењу, није имало шта по закону узети у попис. По поверилац после изјави код општ. власти, да у дужника има 50 кила истошљене масти у кантама, 50 кила сира, 30 к. скорупа у чабрици, 100 к. пасуља, 200 к. кромира; две полутке сланине и једна каца с пет товара потопљеног купуса, па затражи да се то узме у попис за наплату дуга. Општ. суд, узимајући да је и то храна, која се не може узети у попис, не хтеде, вели, ништа по томе предузимати. Исти писар пита нас за мишљење, да ли и ова храна, или само хлебна храна, треба према закону да буде заштићена од пописа.

Кад закон хоће да се земљораднику заштити увек онолико хране, колико је потребно за њега и породицу до нове хране, *не ипавећи разлике и у врсти хране*, онда је очевидно, да ту не треба разумети „само хлебну храну која једанпут у години рађа“, ма да је у истини ова увек прва која ће се заштитити, као најпотребнија за живот. Могућности законске, дакле, има, да се земљораднику изузме од пописа и нека количина масти, сира, скорупа и сланине, као што се то несумњиво чини и с варивом, но увек у границама неминовности за живот.

У осталом, општ. власт при том не треба никако да губи из вида и трећи став тач. 5. правила Господина Министра Правде уз § 471. грађ. суд. пост., по коме се и средством вештака има одредити у ствари *шта* од хране треба земљораднику да се сачува као за живот потребно до нове хране, јер му дотле треба живети, па ма о којој врсти хране коју ће вештаци одредити *колика* треба да је.

У сваком пак случају општ. власт има да донесе формалну одлуку, кад повериоцев захтев одбија, и овоме је саопшти, да би се могао, ако хоће, даље жалити вишој власти.

КОВНА КУКАВИЦА

ПРИПОВЕТКА

превод с францускога

Десет часова било је откуцало на свима часовницима варошице Х..., у бернском кантону, и металан звук њихов као да је још треперео у ваздуху, ширећи се од куће до куће, од улице до улице, означајући да се подне приближава. Улице су прошаране путницима, радницима, трговцима, богатима и сиромасима; варошица је изгледала као умањена велика престоница. Трговци открише своје излоге, ларма се простирала од врата до врата у средину опште делатности. Поред тога, сваки, називајући добро јутро, проговорио је по коју рђаву реч о своме суседу, а још горе је мислио о ономе коме је говорио; као што се види, то је била велика варош и отмено друштво у маломе.

— Десет часова! повика дебели и јаки месар Херман, чија је песница била у стању да разбије плоче од белог мрамора по којима су били понаместани бутони говеђине и овчетине, — десет часова! а наш сусед Самуел Штауфер још спава; то је веома чудновато.

Његово обојено лице са набреклим црвеним жилицама, са гломазном и четвртастом вилицом, са бледо плавим очима, одиста је изражавало потпуно чуђење.

— Збиља! ви имате право, — одговори бакалин који сиђе са прага свога дућана, продужујући да савија један фишек, и пође унапред да би се разговорио о томе, због чега су се обрве месарове скупили као сводови на мосту, — телал још није отворио ни један капак и изгледа да се ништа не миче код њега; али бар, његов слуга, Јован Милер, раније устаје, па и он се данас није дигао пре њега.

— Да, ради послова које има с јутра да посвршава! — Без сумње, није могао спавати због ноћашње буре, и сада се надокнађује за то.

— Каква је то бура била! — поче опет бакалин, каква бура! — Тек што сам очи склопио: трес! крила прозорска која су дупала као да су хтела да искоче из шарака; дум! димњак неки срушио се у моје двориште. — Ретко сам чуо такав ветар од како сам са трговином овде.

— А поред тога, додаде месар, грмљавина, град, киша, и треска: рекао би човек да су ђаволи коло повели, тако ми Бога!

И он нагласи своју шалу пуним, громким смејом, од кога су му се тресли трбух и рамена, а подваљак и образи грчевито се трзали.

— Пет! Хермане, немојмо да говоримо о томе; верујте ми, не ваља се.

— Ох! ох! како сте сујеверни, пријатељ Блохе; треба се мало и насмејати.

— Признајем да ми се такав разговор никада не допада; знајте, да кад год се спомене име нечастивога, мора се ма где нека несрећа догодити.

— Хе! хе! ја сам ђавола виђао само у мојој кеси, и, вере ми, тада ми страшно гадан изгледа.

Месар се стаде још јаче смејати због бледога лица суседова.

— Хермане! Хермане!

— Ви се плашите, добро! Ћутаћу; јер се можемо због тога још и завадити! — Али шта може сада да ради стари Самуел?

— Да куцнемо код њега, шта велите?

И бакалин показа прстом, не мичући се са места, стан Самуелов.

Месар изађе из свога дућана, и упути се ка малој кућици о којој је била реч.

Кућица је имала само један спрат над којим се дизао амбар, и изгледао је као да скрива међу осталим зградама свој шиљати кров, покривен углачаним цреповима, и као да се погурила остарела и скрпана. Дућан, који је заузимао доњи део, са дрвеним капцима закованим широким гвозденим шаркама, и врата под пречагама, завили су се у необично ћутање. На првом спрату, капци су херметички затварали прозоре, и та кућа са завезаним очима, у сред јутарњег буђења и кретања на улици, имала је неки погребни изглед. На крову, ветреушка зарђала, с времена на време оштро и отегнуто је шкрипала, као тужан крик галебов у бури која море тресе.

Месар удари песницом о даске, и ослушну одјек који се разлегао кроз неме просторије куће. Очекивао је неколико часака, удари понова, викну што је јаче могао својим громким гласом: ништа се не чује, никаква одговора. — Неки неодређени страх обузе његову душу и срце му брже закуца. Осетио се под страшним утиском тишине, коју је каткада прекидао оштар и тужан звук ветреушке, и он се не усуди више лупати.

— Ништа! нема одговора? викну му Блох са друге стране.

И бакалин, гоњен радозналешћу, полако се упути њему; али његове крушне, округле очи издавале су почетак страха, који је тешко задржавао и сузбијао жељом да сазна шта је тамо.

— Ништа! то је чудновато.

— Да се није десила некаква несрећа, Хермане!

— Бога ми, лако може бити.

— Како то да ни Самуел Штауфер ни његов слуга Милер не одговарају на куцање?

— Можда су обоје мртви?

— Блохе, ја мислим да је наша дужност да зовнемо комесара; причекајте ме ту, идем да пошљем мога шегрта.

— Када дође комесар, праћен жандармима, браваром и хирургом, мораде проћи кроз збивену гомилу која се све више и више скупљала, спречавала саобраћај, одбијала се о зидове тесне улице као валови набујале реке, сваки је показивао најживљу жељу да сазна тајну која их је тако заинтересовала.

Комесар саслуша Блоха и Хермана, брава би за тренутак разбивена, врата отворена, и жељни и плашљиви погледи продреше тада у мрачан дућан.

Све је изгледало тајанствено; у тами је лежала рпа најразличнијих предмета, најчуднијих облика, невероватне грађе. Јевреин Самуел Штауфер куповао је и продавао све, гвозђарију, намештај, уметничке предмете, драгоцености, нове ствари и старудију, посуђе, све је било предмет његове трговине. Било

је ту најразличнијих и најсупротнијих ствари, без сумње с тога да би дућан старога Јеврејина могао са више права називати се јеврејским именом Кафернаум... Дебела прашина, као неки вековни пепео, покривала је све, ублаживала контуре углова, давала неки чудан пухор старом гвозђу, и паук, који је радио без бриге, својим уметничким концима везао је чоју са бронзом, намештај са сликама, накит са порцуланским посуђем.

Комесар остави два човека да спречавају улазак публици, и, вођен бакалином и месаром уђе у дућан, са њиме је ушао и хирург и два жандарма, ако би случајно дошло до густога.

Како се ту ништа необично није примећавало, они се почеше пењати уза степенице, корачајући лагано један за другим, и дођоше испред собе Јеврејинове.

Закуцаше... тек да се испуни формалност! Врата, која су била само заклопљена, лако се отворише, и комесар учини неколико корака у сред најдубље таме. Да ће требати свећа нико није ни мислио.

— Идите само право, господине Глаче, рече месар, прозор је према вратима.

Комесар послуша тај савет, отвори прозор, одгурну капке и млаз светлости јурну у собу.

Свет, који је напољу очекивао са највећим нестрпљењем, поче жељно клицати.

Светлост која је продрла у собу обасја једну страховиту слику, и сви који су били иза комесара узмакоше од ужаса.

Постеља је била у највећем нареду; покривачи су били бачени чак на средину собе заједно са два обореним столицама; на ноћном столу, покапаном од лоја који је био текао из бакарног светњака, видело се стакло до пола пуно воде и једна разбивена чаша. По свему се видело да је између убице и жртве борба морала бити силовита, отпор очајан.

Најзад, према постељи, био је на зиду обешен један од оних часовника што се зову *кукавица*. Али најужасније је било, један од ланаца на коме је терет висео, био је смотан око врата Јеврејинова, који је висео обешен само на десет центиметара од земље.

Лице је било поцрнело, црте су преко мере биле затегнуте, жиле набрекле, удови се од трзавица укочили; по свему је изгледало да је све доцкан: Самуел Штауфер био је мртав. Хирург нареди да се тело положи на постељу и стаде га прегледати; гвозден ланац био је дубоко ушао у месо, и око врата несрећнога Јеврејина изгледао је као страховита крвава огрлица, коју је одвратно било видети.

Заустављене казаљке показивале су три часа из јутра: седам часова је прошло од како је телал обешен, јер је часовник морао престати чим је тешко тело човечје било обешено о њега, и његово последње куцање престало је са последњим дахом са усана обешенога.

Да ли је то био злочин или самоубиство? Правда је имала да почне истрагу и да дође до истине.

Ако би се судило по простом извињају ствари, борба, дакле убиство, била је извесна.

Телалин је нападнут у најдубљем сну, опирао се колико је његово старо и слабо тело допуштало. Две су столице биле оборене, чаша се разбила на ноћном столу, а ларма се изгубила у сред олује, која је од поноћи до четири часа изјутра беснела над варошицом Х... Убица је Самуела довео до часовника, задавио га ланцем, и оставио обешена.

Таква је била претпоставка комесарева, и изгледала је тако вероватна да сви присутни, чак и хирург, саслушаше је без спорења.

— Мислите ли да је ово самоубиство? поче опет комесар Глак, који је пао у ватру и махао обема рукама. Тада би Самуел Штауфер понео се на столицу, одгурнуо је ногом и остао обешен о кукавици, али то се не може примити. Како да се објасни она разбивена чаша; зашто две столице оборене а не једна? Зашто јорган, зашто покривачи до самога зида, готово под часовником? Налазите ли икакве везе са самоубиством? Нађите је ако хоћете, и објасните је ако можете. Што се тиче мене, моје је тврдо убеђење да се овде десило злочин, и ја држим да сам доказао да моје мишљење није без разлога.

Он се задуван заустави, и сваки ућута, погледајући са ужасом лешину. Затим, после једнога тренутка оклевања, рече му хирург.

— Оппростите, господине Глаче, али откуда да дође убица? Како је могао да отвори тако добро закључана доња врата? Како је могао да гурне риглу, због које је бравар морао да обије браву? Ето појединости, које сте ви заборавили у вашем набрајању.

— Ви сте дакле за самоубиство! љутито упита Глак.

— Ја сам за истину, одговори хирург.

— Али, рече дебели месар приближивши се, Самуел Штауфер имао је једнога слугу.

— Слугу!... и ја то заборавио, повика комесар и триумфујући погледа хирурга. Брзо да се нађе и да се праметне његов стан. Можда ће појединости које сам заборавио у моме набрајању скоро бити излишне.

— То значи желеги злочин, не могаде се уздржати хирург,

— Зар би ви већма волели некажњен злочин? — Али где се налази стан слугин?

— Доле.

Херман, комесар и један жандарм брзо сиђоше у једну приземну собицу у којој становао слуга Јован Милер.

У једном углу собе видеше слугу, младића од двадесет и пет година, у пола обучена, како се ницице, као дивља звер, простро по поду, држећи се рукама за главу, без гласа, без покрета, сломљен и сатрвен под неким страшним утиском.

— Шта ви ту радите? повика из далека комесар, који се није усуђивао приближити се.

Нема одговора. Милер се није ни мицао. Подигоше га на ноге, он се једва држао; придржали су га испод руку, и он се дао водити потпуно равнодушно, као нека ствар. Доведоше га до лешине господарева.

Када познаде собу Самуелову, нагла језа подиђе његово тело, и брзим покретом покуша да се истргне и побегне, али гвоздена рука Херманова само га још јаче стеже. Комесар ману главом; његова сумња изгледала је да се све више потврђује.

Милер, доведен пред ладну и поплаветнелу лешину гледао ју је узневерено, али када се окрете и спази кукавицу и кобни ланац којим је злочин извршен, неодољив ужас спопаде га. Он стаде силно дрхтати, зуби му почеше цвекотати, паде на колена, као да моли за милост. Али никакав глас не изиђе из његових уста, и само је чинио неразумљиве покрете.

— Да ли је овај младић и пређе био нем? упита комесар, — канда је пре говорио.

— Сасвим је тако! одговорише Блох и Херман.

— Хајде, Јоване, одговори, рече му месар, ко је убио твога господара, старога Јеврејина?

Слуга ништа не одговори и ни за један тренут не изађе из свога тупога ћутања.

— Или је полудео или онемео? премишљао је хирург.

— Видећемо докле ће трајати његово ћутање, рече комесар Глак, намрштивши се.

— Изгледа да тај човек није у стању да говори, рече хирург који је брижљиво испитивао Милера. Кагда га је убиство страховито и неочекивано потресло. Има сличних примера код сведока какве страховите сцене.

— То може да важи за мене и за вас, додаде Глак, али да ли ви држите да исто дејство може бити и на убици, пошто је извршио злочин.

— Не знам.

— Да ли ће истрага примити ту могућност? У скоро ћемо видети. Ви треба да знате да су умна поремећеност и онемљење два велика начина одбране код криваца: има примера где су симулирали лудило за читаве месеце, обманули науку и лекаре, и најзад тако избегли казну која их је ишчекивала.

— Ипак ја не могу да се сложим с тиме да је морао бити злочин, моја се са савест томе противи, одговори хирург.

— Ви дакле констатујете самоубиство?

— Не; то би значило да тврдим оно што не знам.

— Како било да било, и у име правде коју представљам и која треба да је одбрана друштва, ја затварам Јована Милера, због убиства, можда с предумишљајем, његова господара Самуела Штауфера, трговца и телалина јеврејскога.

Слуга се није ни најмање опирао, и није изгледао ни најмање потресен: жандарми га узеше у своју средину да га спроведу и сачувају од злостављања руље.

Комесар састави протокол извиђаја, и као доказ, понесе кукавицу о којој је обећен несрећни телалин. Власт полако ишчезе међу тешким и масивним вратима тамнице, и гомила се полако развије, објашњавајући на хиљаду начина страшни догађај.

Сутрадан саранише Самуела Штауфера; прекосутра продаше лицитацијом све његове ствари и робу, јер није имао ни наследника, ни завештања. Само се никако није могао наћи купац за кућу, која је од тога дана остала херметички затворена, и оглашена као опасно и нечисто место. — Њу су облилазили чим ноћ падне, и бакалин Блох, који је становао преко пута, често је цвекотало зубима када је чуо како ветар дупа кашке на кући покојнога Самуела Штауфера.

II.

Прошла су два месеца, два дуга месеца, за које је време живот у Х... пошао својим обичним током, мала кућа са завезаним очима никако није могла да нађе купца, и држало се да се никада и неће наћи. И цео свет се изненади када се јави Јеврејин Волфман, стари торбар, који изјави жељу да настави трговину свога једноверца Самуела Штауфера. Али и он још није отворио капке на којима се ухватила двомесечна прашина.

Варошица Х... била је у узбуђењу; грозничаво расположење оживљавало је њене становнике који су се гурали око суднице.

Сала је била душе пуна; на пољу се свет ваљао као талас, и са нестрпљењем ишчекивао. Судиће се Јовану Милеру, и љубопитство, које се сваки дан увеличавало и расло, достигло је свој врхунац.

Јован Милер још није проговорио; чак ни његов адвокат није могао да га истргне из тога немога ћутања које је чисто природно изгледало. Чему се могао оптужени надати? Суд, по утисцима ужаснога злочина, биће немилосрдан према таквој тврдоглавости, ако то јест, лудило Милерово не буде доказано. То је била идеја адвоката, сем ње он није видео другога начина да спасе свога клијента.

Судије и поротници заузеше своја места.

И живље него икада публика почиње разговор; означају поротнике и судије по имену, хвале се што се познају са њима. Ту је комесар Глак који је отворио врата куће Самуилове и који верује у злочин Јована Милера; они тамо, то су бакалин Блох и месар Херман, сведоци који су присуствовали; оно је пак хирург. И сви показују прстом, поносити што познају celebритете парнице.

У десно, о зиду, укочена је кобна кукавица, која је била оруђе смрти а сада и доказ злочина. Тај нем и злослугни сведок још и сада непомично показује три часа, час убиства, оба ланца затегнути су тешким оловом.

Тај часовник, много већи но остали, што објашњава како је могао одржати тело човечије представља сељачку кућу са шареним кровом и дрвеним тремовима. Једно гнездо, које је било затворено, мора да је скривало тицу која је откувала часове и која је дала своје име тој врсти часовника. Часови су означени црном бојом на белој основи, шеталица је од позлаћенога бакра. Та кукавица личила је дакле по свему на своје имењациње, изузев по својој величини.

Али ипак публика ју је погледала са неким сујеверним страхом. Откуда је долазио тај неразјашњиви утисак? Да ли отуда што је била оруђе злочина? Да ли због неке друге непознате ствари? Цео свет је под утиском тајанствености у коју је цела ствар умотана, и сваки у напред држи да суђење неће бацити ни мало више светлости, сем ако оптужени не почне говорити.

Председник се диже:

— Доведите оптуженога! рече.

Гомила се заталаса као зрело влаће под поветарцем. Сви се вратови искривеше на једну страну, све очи упреше се на мала врата кроз која уђе Јован Милер.

Све је било умукнуло и гробна тишина распрострала се над том тако немирном и тако шумном светином.

Милер уђе праћен са два жандара.

(Свршиће се).

НА ПРЕНОЋИШТУ

Подржавасмо причама из „тисућу и једне ноћи.“ Седели смо, то јест, пред каваном на Есбекији и приповедасмо редом шта нам се кад и где најзначајније десило у путу. Друштво бејаше: нас два Чеха, који тога часа приспесмо са обала Првенога мора, гостионичар Пољак, двојица познаника „од данас“, управо Мађар и Немац, затим пивничарка, опет Чехиња, уз то још Пражанка с Мале Стране. Пољак беше чедо париске емиграције; као шипарац прешао је у Америку, пропутовао је од Канаде до Патагоније, и већ као свршен човек настанио се ту, у Кајиру, не видевши више својег завичаја. Мађар опет проживео је више година у војсци, као војник био је и у Прагу — како се обрео у Кајиру, није хтео казати. Немац опет био је у оркестру кајирскога позоришта, а сада, лети, давао је часове из музике.

Пивничарка, срећна што послужује земљаке, седела је већ доста дуго за нашим столом. Остали се гости беху већ изгубили; поноћ је давно превалила. На пространом тржишту владаше тишина. Само овда-онда допрло би до нас удаљено лајање паса, а по кашто корачао би у наоколо по неки касни ходац. Небо беше загасито зелено, звезде трепетаху, као да би хтеле слетети ближе земљи. Високе палме гранаху се над нама, немо и непомично. Ваздух беше миран, свеж. Седело се, пило и причало с највећим задовољством.

И управо дође опет ред — већ по трећи пут — на музичара Немца. Звасмо га „витез“, због витешког садржаја прве његове приче.

„Дакле, витеже?“

„Само да распалим наргиле! Нешто из Швапске, јел’те?“

„Бива!“

И он отпоче.

„Путовао сам по Швапској пешке. Завежљај на леђа, па лицу у шаке, лулу у зубе, па хајд’ весело од града до града и све с’ам, те с’ам. Куда ми се свидело, где ме мамљаше ливада или гај — нисам их обилазио. И иђах по васдан тако дуго, докле се поглед и срце не задовоље, живци не изгубе осећај и глава не клоне на прса. Тада би се подуже задржао у гостионици најближег села.“

„Имао сам још три дана путовања до крајње тачке мога циља, докле не дођох у једно тако село. Беше на главном друму, те и крчма беше већа но обично. Добро вино, укусно јело, но друштва испрва не имаше никаква. Истом касније дође месна интелигенција ради куглања и ма како да сам био уморан, ипак им се и ја придружим, јер ми је куглање јако у вољи.“

„Бијаше већ неко доба ноћи, када се растадох с друштвом и позвах гостионичара да ме води на преноћиште. Остали и даље остадох у игри. Беху покупили све могуће светњаке и поређали их крај куглане. „Само нам у светњаке не дирајте!“ мољаху они. „Не, гостионичар ће ми само засветлити, па нека свећу опет врати одмах натраг. И иначе ћу врло брзо заспати.“

И тако ме поведе крчмар у собу на преноћиште. Соба беше на првом спрату, куда водише дрвене, са свим искварене степенице. „Ето вам две постеље,“ рече, када уђосмо у страну одају, па лезите у коју хоћете.“ Видео сам постељу на три корака пред собом и крај ње столицу, те склоним гостионичара да се одмах врати са свећом.

Спустим завежљај на земљу, седнем на један крај постеље, те се почнем свлачити и слагати хаљине на столицу. Управо под мојим прозорима котрљаху се и лупкараху кугле играча. Жељан санка, једва сам чекао да се уморан спустим у постељу и радовах се мирноме отпочинку, а и мимовољно представљах себи, како ће ми она лупа с куглане постајати све удаљенија и удаљенија, док се напосокон не изгуби у лакоме сну.“

„Тако, само још да с постеље дигнем покривач, па да се опружим. Дохватим покривач с горњега краја, но у томе часу престрављено скочим назад. Дисање ми се на мах устави, сва сањивост на пречац ишчезе — хтедох викинути из свега гласа, ама ми грло беше замукнуло. Стајах ту пренеражен, десна рука беше опружена у тами, прсти на њој беху грчевито растављени. Осећао сам на њима нешто хладно, влажно, лепљиво, — не, не варам се — ту, у мојој постељи лежи мртац, уста су му отворена и пуна пене — баш сам се дотакао искезених зуба његових — “

„Притрчим к прозору и истргнем га с оквиром заједно. „Убијство — убијство! клицах из гласа онима доле, „држите тамо гостионичара и не пуштајте га — у мојој постељи лежи жртва убијства. Потеците брзо сви к мени горе!“

„Оздо допре до мене пометен жагор, видим како се светлила укрштају. „Мој гост је полудео,“ дере се гостионичар; потеците сви — може да ћемо га морати везати.“

Степенице на пољу стадохе пуцати под тешким, журним корацама — ја од прозора ни за корак не одступам, десна ми је рука једнако опружена, влажни прсти раширени. Врата се отворише и напред уђе гостионичар са свећом, а за њим и сви остали.“

„Тамо, идите тамо,“ повиках узбуђен и указах на постељу. Место да гледају у постељу, сви се забечили у мене. Онда притрчим сам кревету и смакнем с њега покривач. Тада се указа мртац, стар човек, потпуно обучен, отворених уста, покривених крвавом пеном.“

Гостионичар приђе мирно, диже свећу према мртацу, па рече своје сину, развијену младићу: „Ти би се лепо провео, а не рекох ли ти ја: не иди, Вито, за њим, остави га, а ти хтеде у потеру за њим.“

„Остали сви занемпше.“

„Ама шта је то, како се то десило“, питах пун срџбе.“

„Но ето, синоћ дође и ту заноћи. Када се јутрос не показа, ми мишљасмо да је утекао, не плативши преноћиште. И огрепшисмо се о поштена човека. — Вито, иди по гробара, нека га носи у капелу. Овај ће господин лећи у другу постељу, јел’те?“

С чешког.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јефта Угричић

45

— Ба! Зар и ти... с намерама!... промрмља он, погледавши је мало те не с мржњом и осмехнувши се подруљиво. — То сам требао и мислити... Па шта, и похвално је; теби је боље... и доћи ћеш до такве границе, коју ако не пређеш — бићеш несрећна, а пређеш ли, — може бити, да будеш још несрећнија... А у осталом, све је то будалаштина! додаде он раздражено, срдећи се због своје нехотичне узрујаности. — Хтео сам само рећи, да вас, мамице, молим за опроштај, заврши он оштро и кратко.

— Престани, Рођо, ја сам уверена, да је све врло добро, што ти радиш! — рече обрадована мајка.

— Немојте бити уверени, одговори он, и развуче усне у осмејак.

Настаде ћутање.

Било је нечега затегнутог у целом овом разговору, и ћутању, и у измирењу, и у праштању, и сви су то осећали.

„Ама они као да се мене плаше“, мислио је сам у себи Раскољњиков, гледајући испод ока на мајку и сестру.

Пулхерија Александровна, одиста, што је више ћутала, то се више и бојала.

„Та кад нису биле овде, чини ми се, тако сам их волео“, севну му кроз главу.

— Знаш ли, Рођо, да је Марта Петровна умрла! наједанпут испаде Пулхерија Александровна.

— Каква је то Марта Петровна?

— Ах! Боже мој, па Марта Петровна, Свидригајлова! Још сам ти тако много о њој писала.

— А-а-а, сећам се... дакле умрла? Ах, шта ми рекосте? — и наједанпут се стресе, као да се сад пробудио. Је ли могуће да је умрла? А од чега то?

— Замисли само, на пречац! ужурба се Пулхерија Александровна, охрабрена његовом радозналешћу, — и баш у оно исто време, кад сам ти писмо онда послала, шта више оног истог дана! Замисли само, изгледа, да је тај ужасни човек и био узроком њезине смрти. Причају, да ју је страшно истукао!

— Зар су они тако живели? упита он обраћајући се сестри.

— Не, баш напротив. Он је био с њоме увек веома трпељив, шта више учтив. У многим јој је случајевима, према

њеном карактеру, чак и сувише попуштао за читавих седам година... Кад некако на једанпут изгуби стрпљење.

— То онда он није баш тако ужасан, кад је седам година издржао? Ти га, Дуњице, чини ми се, правдаш?

— Не, не, страхан је то човек! Ужасније на свету ништа ни да замислим, готово дрхтећи одговори Дуња, намргоди обрве и замисли се. То се код њих догодило ујутру, настављала је Пулхерија Александровна, журећи се. После тога је одмах наредила, да се прежу коњи, како би се одмах после ручка одвезла у варош, јер је она увек у таким приликама ишла у варош; за ручком је, како веле, јела са великим апетитом...

— Онако истучена?

— ...Она је, усталом увек имала тај... обичај, и чим је поручала да се не би задоцнила, одмах је отишла у купатило... Видиш, она се тамо лечила купањем; има тамо у њих хладан извор, и она се у њему купала редовно сваки дан, и само што је ушла у воду, удари је капља!

— Ето сад! рече Зосимов.

— А јако је избио?

— Та то је све једно, одазва се Дуња.

— Хм! А у осталом, мамице, ви волите да приповедате о такој будалаштини, срдито и некако неочекивано проговори наједанпут Раскољников.

— Ах, добри мој, па ја не знам о чему бих већ и разговарала, о те Пулхерији Александровној.

— Ама шта је с вама, да ли се бојите мене сви? рече он са развученим осмејком.

— Одиста је тако, рече Дуња, гледајући брата право и оштро.— Мамица се, шта више, крстила од страха, пењући се уза степенице.

Лице му се развуче, као у грчевима.

— Ах, што си таква, Дуња? Не љути се, молим те, Рођо... Зашто тако, Дуња! отпочињала је у забуни Пулхерија Александровна; — оно ја сам, одиста, путовала овамо и целог пута сањала, у вагону: како ћемо се видети, како ћемо се о свему наразговарати... и тако сам била срећна, да ми ни пут није био дуг! Та шта, опет, ја! Ја сам и сад срећна... Само што ти, забадава, Дуња!... Већ сам само и због тога срећна, што тебе видим, Рођо...

— Добро, добро, мамице, смуђено промрмља он, стиснувши јој руку и не гледајући на њу, — стићи ћемо и да се наразговарамо!

Рекавши то, он се на једанпут збуни и побледе: опет му једно скорашње ужасно осећање мртвачком хладноћом прође кроз душу; опет му је на једанпут постало сасвим јасно и разумљиво, да је овога часа изрекао страшну лаж, јер не само што му сад никад неће поћи за руком да се наразговара, него већ ни о чему више, никад и ни с ким, није му сада могуће *говорити*. Утисак ове тешке мисли био је тако јак, да се он, за тренутак, готово сасвим заборавио, устао с места и не, гледајући ни на кога, пошао из собе напоље.

— Шта ћеш? викну Разумихин, хватајући га за руку.

Он опет седе и стаде, ћутећи, гледати унаоколо; а сви су, опет, гледали у њега, чудећи се.

— Ама што сте сви тако жалосни? узвикну он на једанпут, сасвим неочекивано: — реците штогод! Истина, зашто овако седети? Па, говорите! Хајде да се разговарамо... Скупили се и ћутимо... Дела, макар шта!

— Хвала Богу! А ја сам мислила, да код њега почиње нешто од јучерашње сорте, рече Пулхерија Александровна, прекрстивши се.

— Шта је с тобом, Рођо? упита неповерљиво Авдоћа Романовна.

— Па тако, ништа, сетио сам се једне спрдње, одговори Раскољников и на једанпут се засмеја.

— Е, ако ништа друго није, онда добро! А готово сам и ја био помислио... промрмља Зосимов, устајући с дивана. — Време је, да идем; ја ћу, може бити, још свратити... ако затечем...

Он се поздрави и изиђе.

— Како је то диван човек! примети Пулхерија Александровна.

— Да, диван, одличан, образован, паметан... проговори наједанпут Раскољников некаквом неочекиваном брзином у говору и с неким дотле необичним оживљењем, — само не могу да се сетим, где сам се пре болести налазио с њиме... Чини

ми се, да сам га виђао негде... Ето и овај је такође добар човек! показа главом на Разумихина: — да ли се он теби допада, Дуња? упита је он и наједанпут се, без узрока, засмеја.

— Веома, одговори Дуња.

— Пих, каква си... свиња! изустри Разумихин, страшно збуњен и поцрвенео, и устаде са столице.

Пулхерија се Александровна лако насмеши, а Раскољников гласно прште у смех.

— Та куда ћеш?

— И ја... треба.

— Ти баш ништа не требаш, остани! Зосимов отишао, па и ти мораш. Немој ићи... А колико је сахати? Има ли дванаест? Како имаш леп сахат, Дуња! Ама што сте опет заћутали? Све само ја, те ја говорим!...

— То је поклон од Марте Петровне, одговори Дуња.

— И веома драгоцен, додаде Пулхерија Александровна.

— А-а-а! Како је велики, готово као да није женски.

— Ја такав волим, рече Дуња.

„Дакле није поклон од младожење“, помисли Разумихин и обрадова се, не знајући ни сам чему.

— А ја сам мислио, да је то поклон од Лужина, примети Раскољников.

— Није, он још ничим није даривао Дуњицу.

— А-а-а! А помислите, мамице, и ја сам био заљубљен и хтео се женити, рече наједанпут Раскољников, гледајући у мајку, пренеражену неочекиваним обртом и тоном, којим је он о томе стао говорити.

— Ах, мили мој, сећам се!

Пулхерија се Александровна погледа са Дуњицом и Разумихином.

— Хм! Да!... А што да вам причам? И не сећам се много. Била је то болесна девојка — настави он, као да се наједанпут стао опет замишљати и удуби се у себе, — сасвим болешљива; волела је да дели просјацима и све је сањала о манастирима, и једном се сузама облила, кад ми је о том стала говорити; јест, јест... сећам се... добро се сећам. А ружна је, сирота, била... Управо и не знам, зашто сам јој онда био наклоњен; изгледа зато, што је увек била болесна... Да је била још хрома или грбава, чини ми се, да бих је још више заволео... (Ту се замишљено насмеши). Тако, тако... био је то пролетњи некакав сан...

— Не, то није само пролетњи сан, са одушевљењем рече Дуњица.

Он пажљиво и напрежући се погледа на сестру, али није разабрао, или чак није ни разумео њених речи. Затим у дубокој замишљености, устаде, приђе матери, пољуби је, врати се на своје место и седе.

— Ти је још и сад волиш! рече растужена Пулхерија Александровна.

— Њу ли? Сад? Ах, јест... ви то о њој! Не. То је све сад као на оном свећу... и тако давно. Па и све око мене као да се не дешава овде...

Он пажљиво погледа у њих.

— Ето и вас... као да из даљине од хиљаду врата гледам на вас... Ама ђаво би га знао, зашто и говоримо о томе! И нашто испитивати? додаде он зловолно и ућута, грицајући своје нокте и поново се замисливши.

— Како ти је рђав стан, Рођо, прави гроб, — рече наједанпут Пулхерија Александровна, прекидајући несносно ћутање; — уверена сам, да си за половину због стана постао тако меланхоличан.

— Стан? одговори он расејано. — Јест стан је много допринео... и ја сам о томе мислио... Али кад би само знали, какву сте чудну мисао сад изrekli, мамице, додаде наједанпут, чудно се осмехнувши.

Још мало, и ово друштво, ова породица после трогодишњег растанка, овај породични тон разговара при потпуној немогућности, да се ма о чему год говори, — постали би му, најзад, сасвим неиздржљиви. Ипак је била једна хитна ствар, која се овако или онако, али неодложно, морала решити данас, — тако је одлучио он још јутрос, кад се пробудио. Сад се обрадовао тој *ствари*, као изласку из овог положаја.

— Знаш шта, Дуња? отпоче озбиљно и сухо, — ја те, до душе, молим за опроштај због јучерашњице, али сматрам и за дужност да ти опет напоменем, да од главног мојег тра-

која не одступам. Или ја, или Лужин. Нек сам ја неваљалац, али ти не треба да будеш. Ма ко од нас двојице. Ако пођеш за Лужина, ја те оног часа престајем сматрати за сестру.

— Рођо, Рођо! Ама то је све оно исто, што и синоћ, очајно узвикну Пулхерија Александровна, — и зашто ти себе непрестано називаш неваљалцем, то не могу да поднесем! И јуче исто тако...

— Брате, — одлучно и такође сухо одговори Дуња, — о свему томе ти, са своје стране, погрешно мислиш. Ја сам ноћас размислила и нашла погрешку. Све је у томе, што ти, како изгледаш, претпостављаш, као да ја некемо и за некога приносим себе на жртву. Али је то сасвим неосновано. Ја просто ради себе полазим за њега, зато што је мени самој тешко; а после, разуме се, да ћу се радовати, ако ми буде било могуће да будем од користи својој породици, али за моју одлуку то није била најглавнија побуда...

„Лаже! мислио је он у себи, гризући нокте из пакости. — Поношљивица! Неће да призна, да јој се прохтело чинити добра дела! О, ниски карактери! Они и воле, као да мрзе... О, како их ја... све мрзим!“

— Једном речи, полазим за Петра Петровића, настави Дуњица, — јер из два зла бирам мање. Намерна сам, да поштено испуним све, што он од мене очекује, ја га дакле не обмањујем... Зашто си се сад тако осмехнуо?

Она такође плану, а очи су јој севнуле гневом.

— Све ћеш да испуниш? упита он, горко се смешећи.

— До извесне границе. И начин, и облик прошевине Петра Петровића показали су ми одмах, шта њему треба. Он, истина, себе цени, може бити, сувише високо, али се ја надам, да ће он и мене ценити... Зашто се опет смејеш?

— А зашто ти опет црвениш? Ти лажеш, сестро, ти нарочито лажеш, само из женскога ината, и само да би преда мном продрла са својом вољом... Ти не можеш поштовати Лужина: ја сам га видео и говорио сам с њим. Дакле, продајеш себе за новац и у сваком случају, дакле, поступаш гадно, а мени је мило, што бар можеш да поцрвениш!

— Није истина, не лажем!... узвикну Дуња, губећи сву хладнокрвност; ја се не бих удала за њега, кад не бих била уверена, да ме цени и да му је стало до мене; не бих пошла за њега, кад не бих била тврдо уверена, да га и сама могу поштовати. На срећу, ја се о томе могу уверити насигурно и, шта више, још данас. А такав брак није неваљалство, као што ти говориш! А ако би ти био и у праву, и кад бих се ја одиста одлучила, на неваљалство, — зар с твоје стране није немилосрдно да са мом тако говориш? Зашто тражиш од мене јунаштво, које и ти, може бити, немаш? То је деспотизам, то је насиље! Ако кога и упропастиш, то ћу онда бити једино ја... Ја нисам још никога заклала!... Зашто ме тако гледаш? Што си тако пребледео? Рођо, шта ти је? Рођо драги!...

— Господе! До несвестице га довела! узвикну Пулхерија Александровна.

— Не, не... лудорија... није ништа!... Мало ми се завртело у глави. Али није никако несвестица... Одмах мислите на несвестице!... Хм! да... шта сам оно хтео? Ах, право: а на који ћеш се начин данас уверити, да ћеш га моћи поштовати и да он... цени, шта ли, како оно рече? Ти, чини ми се, рече, да ће данас? Или сам ја причуо?

— Мамице, покажите брату писмо Петра Петровића, рече Дуњица.

(Наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Подужа је пауза од како нашу престоничку полицију није узнемирила крађа, којој она с почетка истраге не могаше да угледа траг за проналазак злочинца, као што је био случај који се догодио пре 15—20 дана, који овде износимо:

Ноћу између 5 и 6 овог месеца, беше похаран на опасан начин Ђорђе Стојковић, кафеџија код „Златног Шарана“ на дунавском кеју. Лопов је удешеним кључем отворио врата од његовог стана, из овога изнео дрвену касу сандучару, однео је на пољану, тамо једним каменом извалио капак и однео неке вредне артије, новчане и пореске књижице и 4000 динара у готову новцу.

Глас о овој похари покрену сву полицију у централи и дорђолском кварту. За проналазак лопова, предузета беше најстрожија истрага као увек у оваким приликама; најживље су прегледана сва сумњива места и сва сумњива лица беху позатварана. За полицију беше у толико теже, што оштећени не могаше ни једно лице да осумњичи за ову похару.

За 48 сати неуморнога рада и трагања полицијске власти не показа се никакав резултат. Закључак је био, да су лопови ван Београда. Јест, тај закључак као што се доцније показао, чак беше правилан, али, где су лопови?

*

Док је полиција грозничаво претресала и завиривала у сваки кутић, лупајући главом како ће пронаћи лопове, у кућици под бр. 3. старе „Јакшићеве“ улице, (која ће се по новом регулационом плану затворити), баба Софија, спремила је на пут своја два млада „цимерхера“. Са уплаканим лицем и још неосушеним траговима од суза, она их је испратила до испред дворишта и пожелела им „срећан пут“.

„Деца“ су служећи по београдским кафанама као келнери „часно и поштено заслужили“ нешто пара и сад иду у унутрашњост Србије да какву радњу отворе *на своју руку*.

При растанку, младићи још једном пољубише суху и смежурану руку бабину.

— Збогом остај, баба...а за оно ником?!

— Бог с вама, децо... нисам ја валда луда... Чувајте се ви, а што се мене тиче ни брига вас није... уме баба ћутати као заливена.

— Збогом, збогом.

— Срећан вам пут, понови баба, а сузе јој понова потекоше и врати се кући.

Тачно у 8 и по часова, локомотива звизну и дневни воз крену са београдског перона пут Нишу, носећи собом путнике међу којима и бабину „децу“, Вељка и Драгољуба.

*

Протекоше четрдесет осам сати од извршене похаре кафеџији „Златног Шарана“ и озбиљнији полицајци почеше већ да очајавају; јер, ма да је тек други дан од извршења, они не видоше ни знака ни трага код позатвараних сумњивих лица, да је ко од њих ову крађу извршио. У часу, баш, кад се у централној полицији о томе најживље дебатовало шта даље да се ради, а из Алексинца стиже распис телеграфским путем од начелника среског, упућен свима полицијским властима.

Члан отвори и прочита депешу; прочита је и један писар. За тренут ућуташе на се погледаше. Једна иста мисао обузе обојицу и они се мислима почеше разговарати као оно Крег и Феј из Жил Вернова романа — „Страдање Кинеза Кин-Фоа“.

— Па ево лопова, најзад узвикнуше једногласно оба полицајца.

— Шта, шта, узвикнуше други и притрчаше да виде шта је.

Писар на глас прочита телеграм који је гласио:

„Овде су ухваћени неки Вељко Цветковић и Драгољуб Николић, келнери. При претресу нађено је код Вељка 2060 динара у банкама, 18 дуката у злату и 73 динара у сребру; а код Драгољуба, два дуката у злату и 80 динара у сребру и никлу.

Моле се све полицијске власти да јаве, да нису какво казнимо дело учинили“.

Ма да је било мишљења, да су то можда они, који су похарали Милију Миловановића у Бачини, ипак преовлада веровање, да су баш ови, престонички лопови.

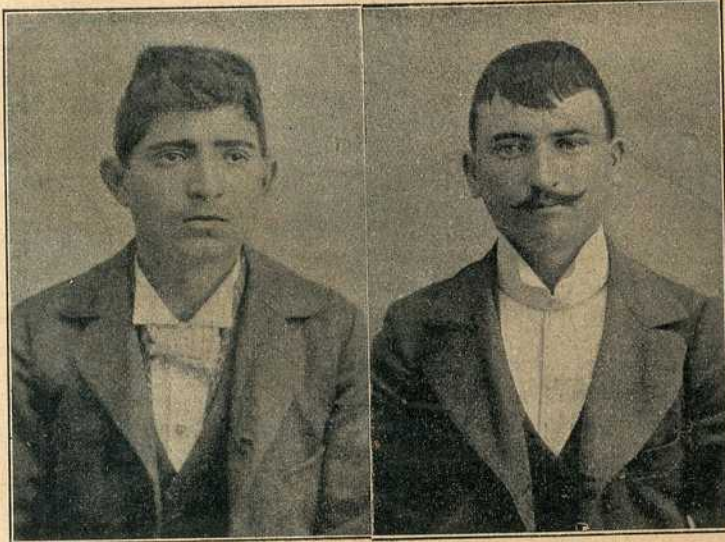
Одмах депешом би наређено начелнику среском, да Вељка и Драгољуба спроведу Управи града Београда.

Истог дана по подне срески начелник депешом извести Управу, да су лопови признали дело, да су одали саучеснике, а сутра дан већ су лопови били спроведени.

Вељко је и овде признао да је извршилац крађе и испричао ствар овако:

„Служио сам месец дана као келнер у кафани „Два ловца“ и тада сам чуо од људи да Ђока има доста новаца. Кад сам од газде изашао, дође ми мисао да Ђоку покрадем. Неколико вечери обилазио сам око његовог стана и опазим кроз завесе од прозора где му стоји каса. Са мном у стању код бабе Софије Грујић, становао је и Јован Раутек, лимарски калфа, који ми је направио кључ — калауз. На дан 5 ов. м. око 7 и по

сати у вече, опет дођем код стана Ђорђевог и уверих се да
www.оникова нема, отворим врата и однесем касу на пољану, тамо,
где сте је и нашли. Као што се зна касу смо обили, опљачка-
ли и новац однели. Сутра дан смо ја и Драгољуб отпутовали
у Алексинац; на нас нико није сумњао, јер као што видите,
лепо смо се сортирали са оделом. Само да ме није ђаво на-
тентао да мењам дукате код оног проклетог механције у Алек-
синцу, све би било како ваља. Овако он посумња на нас и до-
стави нас среском начелнику, и ово, ми долијасмо“...

Драгољуб

Вељко

Код кварта дорђолског још се води истрага по овоме
делу. Главни је кривац, Вељко Цветковић, родом из Мањинца
среза заглавског, окр. тимочког, по занимању келнер, стар 20
година, а као саучесници: 1, Драгољуб Николић, родом из Ми-
лутовца, ср. темнићског окр. моравског, по занимању келнер,
стар 19 година; 2, Јован Роутек, родом из Вуковара у Аустро-
Угарској, по занимању лимарски калфа, стар 30 година; 3, Зиг-
мунд Виола из Сендрука у Аустро-Угарској, по занимању обу-
ћар, стар 32 године, и 4, Софија Грујић удова, родом из
Новог Сада, стара 66 год., код које су сва четворица становали.

Јован

Зигмунд

Сви дело признају сем Софије, али и противу ње постоје
докази, да је за крађу знала па лопове и саучеснике при-
кривала.

Како је у изгледу, да је ко од ових могао још какво ка-
знимо дело учинити, износимо им слике. Ако би ко ма шта
знао противу њих, може се да достави кварту дорђолском, или
управи града Београда.

Драгољуб је раније био осуђиван на затвор од шест ме-
сеци, за извршену крађу г. Карлу Перолу оvd.

Т Р А Ж Е С Е

Јеленко Јанаковић, бив. општински писар из Пирота,
решењем првостепеног пиротског суда, од 23 августа 1896.
године Бр. 7492, осуђен је да плати 161-90 динара на име кри-
вичних трошкова; па како му се не зна место становања, то
начелство округа пиротског, актом од 10. марта, тек. год.
Бр. 2111, моли све власти да Јеленка потраже, горњу суму на-
плате и начелству пошљу, или известе где је. О проналаску
Јеленковом може се известити и Управа града Београда с по-
зивом на Бр. 5988.

Мика Томићевић, из Меровца, среза добричког, осуђеник
нишког казненог завода, 4. фебр. 1899. године пуштен је ус-
ловно у слободу и рок казне истиче му 2. септембра ове го-
дине, а после овога времена има да буде три године под по-
лицијским надзором. Мика је пре некога времена удаљио се
из места свога становања без знања власти незнано где. Мика
је средњег раста, дежмекаст, очију плаво-зелених, носа пра-
вилног, бркова црних, уста умерених, по занимању је земљо-
делац, а у затвору је научио столарски занат, жењен је, има
четворо деце. Начелство округа топличког актом од 15. марта,
т. г. Бр. 2010 моли све власти да Мику потраже и о прона-
ласку известе начелство. О проналаску Микином може се из-
вестити и Управа града Београда, с позивом на Бр. 6227.

П О Т Е Р А

Јанко Петровић, тежак из Житорађе на дан 16. марта,
тек. год. извршио је убиство из пушке над Миладином Сави-
ћем, из Волчица у свађи око утрине, и по извршењу побегао
незнано куда. Јанко има 40. година, средњег стаса, у опште
плав, бркова плавих великих, брија се, од одела има гуње,
јелек и чакшире све од мрког сукна, на ногама опанке неиз-
рађене. Начелство округа топличког, депешом од 17. марта,
т. г. Бр. 2146, моли све власти да Јанка потраже и нађеног
начелству стражарно спроведу. Пронађени Јанко може се спро-
вести и Управи града Београда, с позивом на Бр. 6232.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Г. С. С. Јовановићу, среском писару Леск. Отац, као земљо-
радник, задужи се још док је сам пореска глава и док су му синови
малолетни, којих има два. У тренутку задужења има 15 дана ораће
земље и кућу са окућницом. Извршење наплате досуђеног овог дуга
падне у време пунолетства синова, а другог имања нема. Питате: да
ли се заштита, коју § 471. грађ. суд. пост. даје земљораднику, има у
овом случају применити, поред оца, и на оба сина му, тако, да се
од те непокретности за овај дуг ништа не може продати?

Смисао је § 471. грађ. суд. пост. тај, да земљорадник, као по-
реска глава, не може отуђити пет дана земље и кућу с плацем. Што
има преко тога, може. Задужење, хипотековање у ствари већ је
отуђење. Према томе, ако је отац, још док је био сам пореска глава
у кући, допустио хипотековање овога имање, може се дуг наплатити
сада продајом 10 дана орања, јер је толико имања у ствари отуђено
још у тренутку хипотековања, када је то и правно било могуће. Ако
ли тога хипотековања није било за то време, онда се има погледати
на стање које је сада и, пошто сада на том имању живе три земљо-
радника као три пореске главе, а закон хоће да се свакој пореској
глави очува по 5 дана орања поред куће са плацем и не допушта
отуђење тога, то се наплата не може ни извршити. Интабулација или
прибелешка, коју би поверилац на то имање ставио после пунолетства
синова, нема вредности, ма да је за ранији дуг оца као онда једини
пореске главе, сматра се као да је на имању кога управо и нема.

То је наше мишљење. По њему можете знати како мислимо и о
другом случају за који нас питате, на име, кад су у тренутку тражења
наплате тога дуга на имању умрлога оца његова три пунолетна сина.

У духу овоме ваља разумети и задужење трговца или занатлије,
који би се у тренутку извршења нашао као прави земљорадник.